

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Iskolai forduló

2021. február 9.

7. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Az 50 pont feletti dolgozatokkal lehet nevezni a megyei fordulóra az alábbi linken 2021. február 9-15. között:
http://pseg.hu/?page_id=53

A dolgozatoknak 2021. február 15-ig be kell érkezniük postán is a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium 7150 Bonyhád, Kossuth u. 4. címre. A borítékra szíveskedjenek ráírni a megyéjük és a verseny nevét!

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkyné Bacskai Eszter mesterpedagógus

Lenczné Vrbovszki Judit Anikó szaktanácsadó

Unti Judit mesterpedagógus

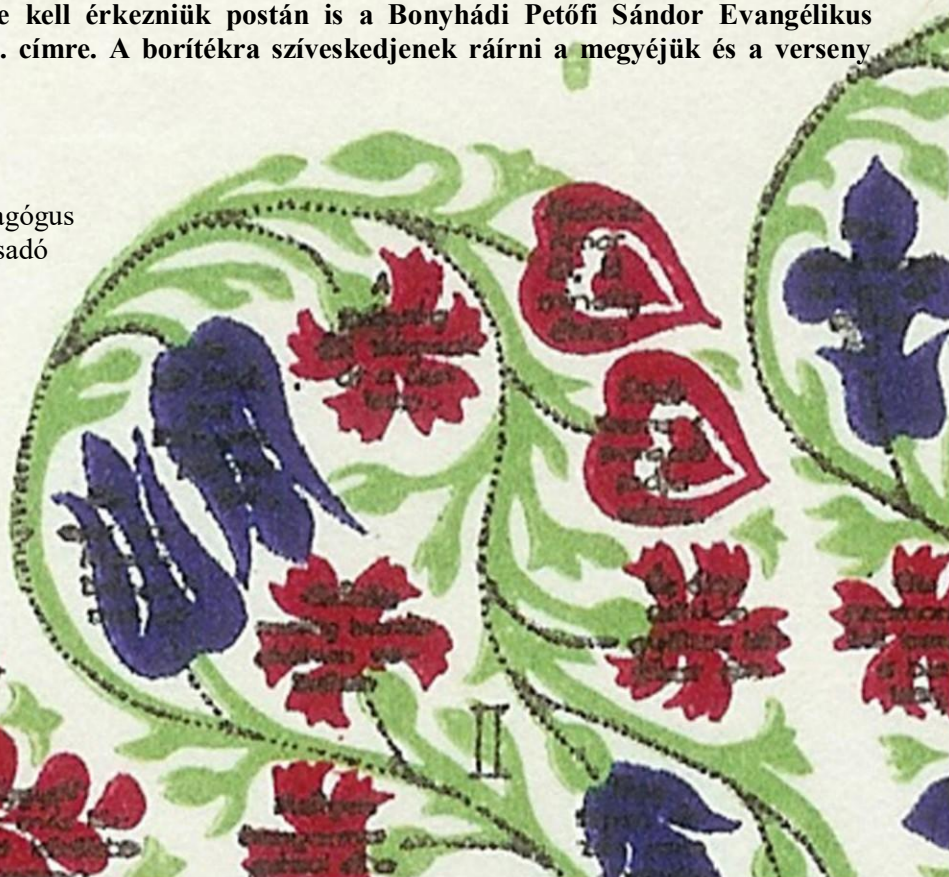
Lektorálta:

Gyórfy Lilla szaktanár

A verseny fővédnökei:

Dr. Simoncsics Péter nyelvész, docens

Dr. Nagy Imre professor emeritus PTE

Szövegértési feladatok**Olvasd el figyelmesen a szöveget! Utána válaszolj a feltett kérdésekre!**

Első kézből tudjuk

Még a nyomdai munkálatok során tettem egy utolsó lépést: részletes nyelvtan írása helyett teljes egészében - jóllehet igen tömör formában - akartam bemutatni a magyar nyelvet. Ily módon aztán az eredetileg lényegében pedagógiai célkitűzés egészen háttérbe szorult, s ezért a könyvet pusztán tudományos munkának kell tekinteni; bár egyszersmind meggyőződésem, hogy a világos tudományos rendszerezésnek pedagógiai szempontból is haszna van, különösen az egyetemi tanulmányok során. Hogy lehetőleg minél teljesebb anyagot nyújthassak, egyrészt az addigi szakirodalmat is feldolgoztam, másrészt új anyagot is gyűjtöttem. A magyar és idegen nyelvű magyar nyelvtanokat, a nyelvészeti folyóiratokban és önállóan megjelent értekezéseket, a magyar szótárakat és a külföldiek számára írott tankönyveket mind felhasználtam.

A korábban már ismert anyagot mindenütt kiegészítettem és újból rendszereztem. Ehhez a tanítás sok új szempontot adott számomra. Ahol a korábbi munkálatok túlságosan szűkösek voltak, magam teremtettem meg az alapokat. Ez a következő részekre vonatkozik: (1) a jelentéstan; (2) a főnevek vonzatai; (3) a szóképzés; (4) a szószerkezeteket tárgyaló fejezet; (5) a szituációs mondatok. [...] Az anyag elrendezésében a lehető legnagyobb mértékű világosság volt a cél. Minden állítást példákkal igazolunk. E példák meglehetősen egyszerűek és az én saját alkotásaim. Mivel anyanyelvemről van szó, nyelvérzésem megbízható, s úgy hiszem, a dolog nem lesz világosabb attól, ha az ember valamely bonyolult idézet alá egy ismert írónak a nevét teszi. A világosságot szolgálják a táblázatok és az általam használt szimbólumok is.

(Részlet Lotz János Első grammatikai felfogásomról c. értekezéséből)

FELADATOK

1. A Lotz-nyelvtan mely elemei számítanak a szerző önálló ötleteinek? **4/**

-
-
-
-

2. Milyen nem magyar nyelvű szakirodalmat használt Lotz János a munkája során? **2/**

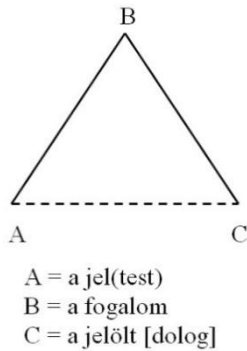
-
-

3. A nyelvtan tárgya a magyar köz- és irodalmi nyelv leírása- írja Lotz János. Milyen célok vezérelték a műve megírásakor a szöveg szerint? **3/**

-
-
-

4. Lotz Jánostól idézünk néhány mondatot.

3/

„Az az alapelv, amely majd az egész könyv szerkezetét meghatározza, a szimbólumok - amelyek közé tartozik a nyelv is - kétarcúsága, ikerjellege lesz. Ez azt jelenti, hogy a nyelvi szimbólumok egy jelnek (forma; fizikai-fiziológiai jelenség) és valamilyen tartalomnak (jelentés; pszichikai jelenség) a kapcsolatai. Csak az ilyen jellegű kapcsolatok nevezhetők szimbólumoknak, önmagában egyik alkotóelemük sem.” (Lotz János)

Írd be a táblázatba az aláhúzott három kifejezést az ábra szerint!

nyelvi szimbólumok fizikai-fiziológiai jelenség jelentés

Fogalom (tartalom)	Jelölő (jeltest)	Jelölt

5. Lotz szerint az ún. szituációs mondatok például az állandósult szókapcsolatok által jönnek létre.

Párosítsd össze az állandósult szókapcsolatokat a különböző fajtáival!

4/

A szókapcsolat számát írd a fajtája mellé! (Egy kimarad.)

1. Most kiléptek a nagybetűs Életbe...	szlogen, jelszó
2. Kis lépés az embernek, nagy lépés az emberiségnek.	közhely.....
3. A legkisebb is számít.	szállóige.....
4. Ki a kicsit nem becsüli, a nagyot nem érdemli.	szólás.....
	közmondás.....

6. Lotz nyelvkönyvének második fejezete a főnevek vonzataival foglalkozik.

4/

Az igéknek is gyakran vannak vonzatai. Például **hisz** valamiben, **tanít** valamit.

A főnevek hasonlóan illeszkedhetnek bele a mondatokba.

Mi a vonzata tehát az alábbi főneveknek? Egészítsd ki a megadott szavakat a fenti példa szerint!

viszály

(a) fele

számla

alkalom.....

Elérhető pontszám: 20 pont

Elért pontszám: _____

Helyesírási feladatok

1. A következő szöveg hemzseg a helyesírási hibáktól. Írd le az írást helyesen! Ne feledkezz meg az írásjelhasználatról sem! (A Pantheon szót jól írtuk.) A pontszám nem a hibák számát jelzi. 15/

Miota használnak betont?

A legkorábbi, még ma is álló beton szerkezet a római Pantheon 43 méter átmérőjű kupolája, amely egyben a világ legnagyobb betonmenyezete is. Ez I. e. 27.-ben épült, az az kicsit több, mint 2000 éves. A Rómaiak még a Vezúv oldalán talált tufa megörlésével jutottak ahhoz a cementhez, amely víz hatására keményé kötött. A modernkori betonozáshoz azonban először megkellett oldani az ipari mennyiségű cementgyártást.

(Forrás: IPM 2020/4. szám, 89. o.)

2. A következő betűjátékban alkoss a példa alapján új szavakat, és írd le őket helyesen! 14/

pl.: súlya (b) → buja bojtja (f) → fojtja gyújt (ny) → nyújt

dőrej (z) → _____

máglya (v) → _____

király (s) → _____

gulya (m) → _____

paraj (k) → _____

csigolya (r) → _____

rejtelmes (s) → _____

pulya (t) → _____

májas (ny) → _____

bivaly (zs) → _____

komoly (g) → _____

pólya (b) → _____

gálya (r) → _____

lefejezés (b) → _____

3. Javítsd a magánhangzókat ott, ahol szükséges! A pontszám nem a hibák számát jelzi. 15/

Csak büntetlen előéletű személy bizakodhat jó eredményben az állásinterjun.

Azon tünődöm, miért nem türtöztetik magukat a düledező épület előtt álló szuros tekintetű tüntetők.

Nagy volt a vigasság a medencében: kb. tizen a vizen lebegtek, néhányan játékosan rugdosták és fröcskölték egymást, mások önfeledten uszkáltak, a többiek meg hangosan biztatták a vizilabdázokat.

4. Írd le helyesen és megfelelően tagolva az alábbi mondatkígyókat!**11/**

ÚGYÉRZEM,ELLESZEKNÉLKÜLEIS.

MEGFOGOMSZERETNIASPENÓTOT?

ODAVISSZAUTAZGATOTT.

FERIKIKINÉZETTAREPÜLŐABLAKÁN.

ELNEMONDDATITKOMAT!

EZAFEGYVERMEGVANTÖLTVE?

FENNMARADTAZEMELETENAPÉNZTÁRCÁM.

JULIHOZZÁMENTEGYJÓKÉPŰFÉRFIHOZ.

NEKIMEGYALEVÉL,NEMMÁSNAK.

LALIODAMENT,NEMIDE.

ESZERINTAVÉLEMÉNYSZERINTIGENISVANFÉLNIVALÓNK.

5. a) Melyik szó áll az első helyen a következő szavak betűrendbe sorolásakor? Húzd alá!**3/**

- Verseggy, Verona, Versailles, Vérmező, Verne, Verlaine
- báty, battyog, Batthyány, Báthori, Batsányi
- X alakú, x-edik, xilit, xilofon, Xavér, Xénia

b) Melyik szó áll az utolsó helyen a következő szavak betűrendbe sorolásakor? Húzd alá!**2/**

- bridzsel, bricsesz, bridzscsata, briddzsel, bricska
- hosszúság, hosztesz, hossz-számítás, hossztengely, hosszútávfutó

Elérhető pontszám: 60 pont**Elért pontszám: ____**